

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Javaslat tanácsi rendelet a tartással kapcsolatos ügyekben a joghatóságról, az alkalmazandó jogról, a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az e területen folytatott együttműködésről”

(COM(2005) 649 final – 2005/0259 (CNS))

(2006/C 185/07)

2006. február 13-án a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fenti témában.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció (SOC) 2006. március 20-án elfogadta véleményét (előadó: Daniel RETUREAU).

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2006. április 20–21-én tartott 426. plenáris ülésén (az április 20-i ülésnapon) a jelen véleményt 133 szavazattal 3 ellenében, 3 tartózkodás mellett elfogadta.

1. Az EGSZB véleményének összefoglalása

1.1 A rendeletjavaslat hatálya alá tartozó jogterület az Európai Közösséget létrehozó szerződés 65. cikke alá tartozik, és jogalapját e Szerződés 61. cikkének c) pontja jelenti; figyelembe véve a tartási hátralékoknak és azok határokon átnyúló behajtásának sajátos természetét, a rendeletjavaslat megfelelő módon eleget tesz az arányosság és a szubszidiaritás elveinek mind a bíróságok és a nemzeti jogok, mind pedig a bírósági eljárás alanyainak vonatkozásában.

1.2 A szóban forgó kérdés egyszerre érinti a családjogot és a tartási követelések behajtását, szociális téren pedig az elszegényedés kockázatát is felveti, amit figyelembe kell venni.

1.3 A tervezet szintén megfelel a világosság és jogbiztonság követelményeinek a peres felek, az érintett harmadik személyek és a közigazgatási szervek irányában is; ezenkívül védi a személyes adatokat a jogvita rendezésétől és a kötelezett kötelezettségeinek teljesítésétől idegen bármilyen felhasználástól.

1.4 Az EGSZB bizonyos egyedi megjegyzéseket is figyelembe véve helyesli az Európai Bizottság jogalkotási kezdeményezését és üdvözli a megfelelő jogalkotás érdekében – főként az előzetes konzultáció során és a minőségi jogi fogalmazást megelőző előzetes hatástanulmány készítése révén – tett erőfeszítéseket; hasonlóképpen helyesli a rendelet számára választott formát, valamint az elfogadott jogalapot, mely könnyebben képes harmonizálni a joganyagot olyankor, amikor abban európai összetevő is található a nemzeti jogok között továbbra is fennálló eltérések ellenére.

1.5 Bár kevés ragállam ratifikálta a tartási kötelezettségekre alkalmazandó jogra vonatkozó Hágai Egyezményt, nagyobb részük (25-ből 17) ratifikálta az e tárgyban hozott határozatok végrehajtásáról szóló egyezményt. Ugyanakkor a kifejezésre jutott fenntartások és a külföldön született határozatok ellen *a priori* felhozható belső közrendi záradékok miatt lehetetlennek bizonyulhat egy ilyen határozat végrehajtása még akkor is, ha a határozat egy másik résztvevő államtól származik. Ez az állapot a bírósági határozatok közösségi térségen belüli szabad mozgásának állít akadályokat, ezeket pedig meg kell szüntetni.

1.6 Az EGSZB tehát felkéri a Tanácsot a javasolt rendelet jóváhagyására: ez utóbbi jogbiztonságot teremt majd, és az európai nők és férfiak érdekében a határokon átnyúló esetekben gyakorlati megoldásokat biztosít a jogosultak számára a tartásdíjak behajtásához.

1.7 Végül az EGSZB felkéri az Egyesült Királyság és az Ír Köztársaság kormányát, hogy fontolják meg e rendelethez való csatlakozásuk (*opt in*) lehetőségeit, valamint Dánia kormányát, hogy könnyítse meg a tartásdíjak vonatkozásában hozott határozatok végrehajtását a tartási kötelezettségekről szóló, az ország által ratifikált Hágai Egyezmény értelmében, továbbá, hogy fontolja meg e célból ad hoc együttműködések kialakítását a többi tagországgal, amikor erre felkéri.

2. Az Európai Bizottság javaslata

2.1 A javaslat eredete, nemzetközi dimenziója

2.1.1 A polgári ügyekben hozott határozatok kölcsönös elismerésének 2000. november 30-án elfogadott programja a végrehajthatóvá nyilvánítási eljárás eltörlését kérte a tartásra jogosultak érdekében, akik számára a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló „Brüsszel I”⁽¹⁾ rendelet kell, hogy védelmet nyújtson. E program szerint szükséges lehet az eljárások harmonizálása során néhány közös eljárási szabályt hozni, valamint a valamely tagállamban hozott bírósági határozatoknak a címzett tagállamban történő leghatékonyabb végrehajtására törekedni, különösen a kötelezett vagyonának pontos azonosítása révén.

2.1.2 A kölcsönös elismerés elvének a tagállamok igazságügyi hatóságai közötti együttműködés keretében kell megvalósulnia a kollíziós szabályok harmonizálása révén.

2.1.3 A Hágai Nemzetközi Magánjogi Konferencia a tartási kötelezettségekre vonatkozóan fennálló egyezmények modernizálásán dolgozik, az Európai Bizottság szerint pedig a közösségi és a nemzetközi intézkedés egymást kiegészíti; a hágai kezdeményezés pedig lehetővé teszi a harmadik országokkal való együttműködés további fejlesztését, ami az EU-ba később átvihető eredményeket hozhat.

⁽¹⁾ A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló 44/2001/EK tanácsi rendelet.

2.2 A rendeletjavaslat célkitűzései

2.2.1 A javaslat célja, hogy megszüntesse mindazon akadályokat, melyek az Európai Unió egyik tagországában lakó jogosult számára a tartási követelések behajtásának útjában állnak egy másik tagországban.

2.2.2 A jogosult számára lehetővé kell tenni, hogy térítésmentesen olyan közvetlen végrehajtási okiratot kaphasson, mely az európai igazságügyi térségben a tartásdíjfizetés rendszeres teljesítését eredményezi.

2.2.3 Olyan egységes és ambiciózus jogi eszközt kell találni, mely a polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés valamennyi vonatkozó területét lefedi, mert jelenleg nem létezik egységes rendszer. A tartásdíj és a tartásdíjra jogosult személy fogalma országonként más és más, az egy határozat végrehajtásának megtagadására vonatkozó lehetőség pedig a közösségi joggal szemben egyelőre elsőbbséget élvező 1973-as Hágai Egyezményhez (26. cikk) csatolt fenntartásokból ered; az Európai Bizottság ennek a – Brüsszel I-es rendeletben szereplő – kivételnek az eltörlését javasolja a tartásdíjjal kapcsolatos tartozások beszedését segítő ad hoc eszköz bevezetésével.

2.3 A javasolt rendelet tartalma

2.3.1 A kollíziós szabályok harmonizálása; ha az alkalmazandó jogot harmonizált szabályok határozzák meg, az könnyíti a határozat szabad mozgását, a határozatot pedig olyan nemzeti jog szerint fogják meghozni, mely elegendő és egyértelmű kapcsolatban áll a tartásdíjra jogosult és a tartásdíjra kötelezett családi helyzetével.

2.3.2 A határozat elismerése és közvetlen végrehajthatósága az Európai Unió egész területén.

2.3.3 A kötelezett tartózkodási helye szerinti állam által foganatosított közvetlen végrehajtási intézkedések, beleértve a kötelezett anyagi helyzetével kapcsolatos információkhoz való hozzáférést és a kötelezett béréből vagy bankszámlájáról való letiltást lehetővé tevő jogi eszközök bevezetését is.

2.3.4 A tartási igények privilegizált jellegének erősítése; a polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés megerősítése: ehhez lásd a rendelet mellékletében foglalt formanyomtatványokat.

3. Általános megjegyzések

3.1 Az EGSZB elismeri a tartásdíjak országhatárokon átnyúló behajtásával kapcsolatos különleges rendeletre vonatkozó javaslat szükséges és arányos voltát. *Lex specialis* mivoltánál fogva a rendelet felülírja a polgári együttműködés általános rendelkezéseit; visszaállítja a közösségi jog elsőbbségét

egy a tagállamok akaratánál fogva eddig kivételt képező területen, ugyanakkor azonban nem változtatja meg a tagországok belső jogrendjét.

3.2 A kötelezett vagyoni helyzetének megállapításával és a behajtással kapcsolatos módozatok a magánélethez való jog tiszteletben tartását és az adatok bizalmas kezelését szavatolják. Ugyanakkor a kötelezettnek tájékoztatnia kell a jogosultat és az eredetileg eljáró bíróságot a munkáltatójával vagy a bankszámlájával kapcsolatos bármely változásról.

3.3 A rendelet megoldásokat kínál a tartásdíjra jogosult számára, de nem hagyja figyelmen kívül a kötelezettnek a tartási követelés vitatására vagy az összeg felülvizsgálatának kérelmezésére vonatkozó jogát sem; a felülvizsgálati kérelem felfüggeszti a végrehajtási intézkedéseket.

3.4 A végrehajtási eljárás a végrehajtás államának eljárása szerint zajlik, bármely államtól származzon is a határozat.

3.5 A zöld könyv⁽²⁾ előzetes megjelentetése, a konzultációk és szakértői találkozók megszervezése, valamint az egyes tagországokat jellemző helyzetről készített tanulmány elkészítése együttesen vezetett egy koherens, világos és a gyakorlati szempontok figyelembevételével jól megszerkesztett javaslat megszületéséhez, melynek révén lehetővé válik a tartásdíjak határokon átnyúló behajtása előtt tornyosuló akadályok megszüntetése.

4. Egyedi megjegyzések

4.1 3. cikk

Az EGSZB szerint a joghatóság meghatározásának elsődleges szempontja a jogosult szokásos lakóhelye kell, hogy legyen, így az a) és a b) bekezdések megcserélését javasolja.

4.2 15. cikk

Az EGSZB szerint a jogosultra minden esetben vonatkoznia kell a számára tartási jogosultságot biztosító törvénynek, mivel nem engedhető meg egy öt ettől a jogosultságtól megfosztó bármely más törvényre való hivatkozás, kivéve a jelen rendelet által is elfogadott, a közrendre vonatkozó kényszerítő okot.

4.3 35. cikk

Az EGSZB szerint a bankszámla befagyasztásának elrendelése nem lehet teljes, hanem a tartási kötelezettség teljesítéséhez szükséges összegekre kell korlátozódnia, ellenkező esetben ugyanis a számlatulajdonost határozatlan időre megfosztaná megélhetési forrásaitól egészen a lényegi ítélet megszületéséig. Az EGSZB megítélése szerint ez az intézkedés láthatólag nem áll(na) arányban az elérni kívánt eredménnyel.

Brüsszel, 2006. április 20.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

elnöke

Anne-Marie SIGMUND

⁽²⁾ COM(2004) 254 final.